

NA CAVA NA VEIVOLI KABONI?

“Na **Veivoli ni kaboni** sa i koya na nodra **veivoli kaboni** na veimatanitu, me vakalailaitaki na kaburaki ni kaboni dokasaiti (carbon dioxide) me vukea na kena vakalutuki sobu na kasi gaga kaburaki, me vukea na sasaga ni kena vorati na Draki Veisau”

Vurevure: (<https://www.investopedia.com/ask/answers/04/060404.asp>)

O CEI E YAGA VUA?

Na vei vakatorocaketaki ogo ena yaga vei ira na lewe 71,000 vakacaca ni lewenivanua ena Vualiku kei Viti.

QARAVA NA “Live & Learn Environmental Education Fiji”

Na vei Vakatorocaketaki ogo ena kena maroroi nai Yaubula me vorata na Draki Veisau, (ECAP) e liutaka na Live & Learn Environmental Education Fiji, e dua na isoqosoqo vakamatanitutaki ena noda vanua, ka vakaliuca nodra tokoni na mataitikitiko ena kena maroroi na nodra itikitiko kei nai Yaubula.

VALENIVOLAVOLA LIU

52 Imthurn Road, Domain
Private Mail Bag, Suva.

VALENIVOLAVOLA ENA VUALIKU

Lot 4, Naiyaca Sub-division
Labasa, Fiji.

Manidia Liu
Tel: (679) 331 5868

Email: subesh.prasad@livelearn.org

Vakailesilesi ena Vualiku
Tel: (679) 881 8855

Email: asivorosi.tora@livelearn.org

Moni kila:

‘Na ivola qo a vakarautaki ena veivuke vakailavo ni Matabose Levu kei Urope. Na lewenivola e nona ga na ECAP Live & Learn Environmental Education Fiji ka sega ni kainaki ni rai ni Matabose kei Urope’

LIVE & LEARN
Environmental Education

GAGADRE ME SOTAVI NA DRAKI VEISAU ENA KENA MAROROI NA I YAUBULA

Na iNaki Levu

“Me yavutaki ka tarai cake na bula ni rawa ka vakailavo ena kena maroroi na i yaubula ena vei korokoro, itikitiko ena vualiku kei Viti ka ra sotava tiko na dredre ni draki veisau, ena veivoli ni kaboni kei na susu denioni.”

Vakailavotaka

EUROPEAN UNION

O CEI O KEITOU?

Na vei vakatorocaketaki oqo ena kena maroroi nai yaubula me vorata na Draki Veisau, vakalekaleka na ECAP, e vakailavotaka na Matabose Levu kei Urope. Na ECAP ena vukea ka vaqacotaki ira na vei korokoro, itikotiko me ra bucina, tosoya, vakarabailevutaka na bula ni rawa ka vakailavo ena kena maroroi ka vakayagataki matau nai yaubula.

USUTU NI VEI VAKATOROCAKETAKI

1. Tauyavutaka na bula ni rawa ka vakailavo ena kena maroroi ka vakayagataki matau nai yaubula me vorata na Draki Veisau.
2. Veivoli ni Kaboni ni Veikau.
3. Bucuni kei na Veivoli ni Denioni.
4. Vaqacotaka na veiwekani vakacacaka ni vei vakatorocaketaki ena vei korokoro, itikotiko kei na matanitu me rawa kina na duavata ena kena itagede kece.

CAVA SO NA KENA INAKI?

1. Me vaqacotaki na iSoqosoqo ni vei korokoro, itikotiko me tarai cake kina na sasaga ni kena maroroi nai yaubula me vorata na Draki Veisau;
2. Tokona na vei korokoro, itikotiko me rawa ni laurai, vakailavotaki, qaravi, ka yadravi nai vurevure ni rawa ka vakailavo ena kena vakayagataki matau na vei yaubula;
3. Wasea e Viti taucoko na itukutulu ni rawa ka vakailavo mai na kena maroroi ka vakayagataki vakamatau nai yabula me sotava na gagadre ni kena vorati na draki veisau.

VUA NI VEI VAKATOROCAKETAKI OQO

1. Vaqacotaki na isoqosoqo ena vei korokoro, itikotiko ena kena cuqeni na nodra cakacaka vata kei na matanitu me qaravi ka vorati kina na draki veisau.
2. Na vei korokoro, itikotiko sa rawa ni ra vakatakila, cakacakataka, ka yadrava na bula ni rawa ka vakailavo ena kena maroroi, vakayagataki matau na vei yaubula.
3. Tauyavutaki, laveti cake ka wasei kina vualiku kei Viti kei na veiyasai Viti raraba na itukutulu ni rawa ka vakailavo mai na maroroi ni yabula me sotava na gagadre ni kena vorati na draki veisau.

O CEI KEITOU QARAVA?

- ❖ Era na qaravi e 75 na vei korokoro, itikotiko ena loma ni yasana o Cakaudrove, Bua kei Macuata.
- ❖ *Qaravi Taumada:*
 1. Soqosoqo ni Tabagone kei na Soqosoqo Vamarama.
 2. Taukei ni Yaubula
 3. Mataveivoli (cooperative) ni koro
 4. Leweni vanua tale eso (minority groups).
 5. O ira e vakaleqai na tuvaki ni nodra bula se era vevega ca (marginalised groups)
 6. Soqosoqo vakoro vakavanua.
 7. Matabose Vakamatanitu ni tikina kei na yasana.

Na ECAP ena tokoni ira na vei korokoro, itikotiko ena vuli vakarau ka veiganiti me rawa ni ra tosoya tikoga na sasaga kei na vua ni vei vakatorocaketaki oqo.

Na veituberi kei na vuli vakarautaki era na vakaitavi talega kina na tabana eso ni matanitu kei na vei tabana tu vakai koya.

- Veiliutaki ni Draki Veisau
- Veivoli ni Kaboni
- Veiliutaki Vinaka
- Yadravadravaki ni Veiliutaki
- Susu Oni kei na veivoli ni denioni
- Vuli ni Veika Vakailavo kei na so tale.